

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
Handläggare:
Malin Langenfors

2020-01-11

Remissvar på Länsstyrelsens förslag till "Förvaltningsplan för skarv i Stockholms län"

Diarienummer 218-1906-2019

Sammanfattning av Naturskyddsföreningen i Stockholms läns synpunkter:

- **Länsförbundet avstyrker hela förvaltningsplanen på grund av att den saknar underlag, åtgärdsförslag och konsekvensanalyser.**
- **Vi anser även att en halvering av skarvbeståndet på 10 år är en alldeles för kraftfull åtgärd för att lösa problemet eftersom det inte är klarlagt att skarven är anledningen till fiskebeståndens förändring i Östersjön.**
- **En halvering av populationen är en extrem åtgärd då det rör sig om i storleksordningen 15 000 skarvar.**
- **Förvaltningsplanen inriktar sig ensidigt på skarvens negativa aspekter i naturen och tar inte upp de positiva.**
- **Förvaltningsplanen genomsyras av en ensidig syn att skarven är ett problem för fisket och skogsproduktionen och utgår inte från skarvens biologi och ekologi, bl a positiva effekter på andra fågelarter.**
- **Det saknas en ekologisk helhetssyn på skarvens roll i Östersjöns ekosystem.**
- **Det saknas även ett djupare resonemang om problemen som finns i Östersjön med överfiske, döda bottnar, syrebrist mm.**

Länsförbundet avstyrker Länsstyrelsens förvaltningsplan för länets lokala skarvbestånd

Naturskyddsföreningen i Stockholms län (fortsättningsvis Länsförbundet) anser att förvaltningsplanen har så stora brister vad gäller underlag, åtgärdsförslag och avsaknaden av konsekvensanalyser att vi avstyrker hela förvaltningsplanen.

Länsstyrelsens skriver följande:

”Huvudsaklig strategi för länets lokala skarvbestånd

För att minska skadorna orsakade av skarv samt för att möjliggöra ökade bestånd av rovfiskar behöver en rad åtgärder genomföras. En av dessa åtgärder är att minska predationstrycket från skarv i hela Stockholms skärgård. Vidare behöver vissa områden i största möjligast mån skyddas helt från kolonisering av skarvar. För att nå detta behöver dels skarvpopulationen minska kraftigt och dels etablering av kolonier förhindras inom de områden där de har störst negativ påverkan.”

Länsförbundet tycker att detta är en ogenomtänkt strategi från Länsstyrelsen. Att döda friska vilda fåglar och förstöra ägg bara för att minska antalet individer utan ett naturvårdssyfte är ett väldigt märkligt och drastiskt agerande. Har det någon gång i modern tid beslutats av en myndighet om en halvering av en population av en vild art inom ett så stort område som ett helt län? En sådan extrem åtgärd måste bygga på kunskap och forskning på mycket solid grund. Med andra ord behöver bevisläget för att skarven orsakar mycket svåra skador och problem vara obestridligt. Men i själva verket är bevisläget mycket svagt. Vi reagerar starkt på att man i förvaltningsplanen ensidigt hänvisar till referenser som talar för att skarven orsakar problem på olika sätt men helt ignorerar den forskning som talar för att skarven inte är ett stort problem för fisket eller orsakar lokala miljöproblem vid kolonierna. Det är märkligt att Gundula Kolbs doktorsavhandling *The impact of cormorant nesting colonies on plants and arthropods*, Stockholms universitet 2010 inte finns på referenslistan. Den visar på en ökad biologisk mångfald på skarvöarna.

Överlag är förvaltningsplanen inte balanserad i vilka aspekter som tas upp och inte fokuserad på de ekologiska och biologiska faktorer som borde vara vägledande utan enbart på hur skarven påverkar fiskeintresset hos yrkesfiskare och fritidsfiskare.

Förvaltningsplanen skiljer sig drastiskt från den nationella förvaltningsplanen för skarv och den hittills enda beslutade regionala förvaltningsplan för skarv, Gävleborgs län. Vi menar att Gävleborgs läns förvaltningsplan är balanserad och rimlig jämfört med den nu föreslagna förvaltningsplanen för Stockholms län. Det är svårt att ta förvaltningsplanen seriöst när man antyder att skarven skulle påverka skogsproduktionen, även om man menar lokalt.

Både den nationella förvaltningsplanen och Gävleborgs läns förvaltningsplan har som mål att minska konflikterna kring skarven medan det inte finns något sådant mål i Stockholms läns förvaltningsplan.

Länsförbundet avstyrker även de olika förvaltningsåtgärderna

Länsstyrelsen skriver vidare:

Närmare redogörelse över de olika förvaltningsåtgärderna

Skarvpopulationen i Stockholms län kan minska kraftigt utan att gynnsam bevarandestatus för arten äventyras. Populationsminskningen bör ske successivt årligen i syfte att minska de skador som orsakas av skarv. Populationsminskningen ska relateras till den risk för allvarlig skada som föreligger för abborrbeståndet. Enligt Länsstyrelsens bedömning är en

målsättning att minska antalet skarvböns i Stockholms skärgård till 3 000 år 2030. Detta motsvarar ungefär en halvering av skarvpopulationen (5 789 stycken 2018).

Länsförbundet är inte emot att man inför åtgärder för att freda olika bestånd av fiskar i naturvårdssyfte men då borde åtgärderna vara mer detaljerat beskrivna, var och hur, i förvaltningsplanen och inte så generellt skrivet som det är nu.

Östersjön är ett komplext innanhav och har ett komplicerat ekosystem och om flera pusselbitar rubbas kommer hela ekosystemet att rubbas. Förvaltningsplanen tar bara upp detta faktum i ett kort stycke. Det finns flera orsaker till att fisken har minskat i antal i Östersjön, såsom övergödning, överfiske från människor, bottendöd, exploatering av lekområden mm och dessa nämns bara helt kort. Man kan inte skylla minskning av fisk enbart på skarven (och sälen) när ekosystemet är så komplext och många faktorer samverkar. Det är att göra det för lätt för sig. Därför bedömer Länsförbundet inte att avskjutningen av skarv kommer att lösa det grundläggande problemet. Exploateringen av grunda vikar har de senaste 50 åren gjort att 40-50 % av lekområdena för fisk har försvunnit i Stockholms skärgård, vilket också torde ha påverkat fiskbeståndet negativt.

Adaptiv förvaltning

Länsstyrelsen skriver under rubrik 3. *Adaptiv förvaltning* att förvaltningen ska vara adaptiv och "En adaptiv och flexibel förvaltning definierar först mål för de områden som förvaltas...". Länsstyrelsen borde lägga till varför en adaptiv förvaltning är viktig. I Naturvårdsverkets rapport "Nationell förvaltningsplan för skarv 2014" står det att "Av detta skäl krävs det en adaptiv förvaltning som kontinuerligt inhämtar ny kunskap och utvärderar effekterna av genomförda förvaltningsåtgärder samt återför vunna erfarenheter in i den framtida förvaltningen". Detta är viktigt då tillstånd av skyddsjakt beviljas för mer än ett år. Om tillstånd ges för flera år i taget försvinner flexibiliteten i förvaltningen.

Förvaltningsplanen är generell utan konkreta åtgärder

Förvaltningsplanen är väldigt generell och säger att antalet böns ska ner till 3 000 st till år 2030 över hela Stockholms län och Länsstyrelsen har ingen plan för var en minskning av skarvpopulationen skulle göra mest nytta. Detta tror Länsförbundet kommer göra det svårt att följa upp om massdödandet kommer att ge någon effekt på de olika fiskbestånden.

Skarvarna förekom år 2019 på 18 kolonier, på ca 50 öar. Det finns fler än 30 000 öar i Stockholms skärgård så i relation till antalet öar är det få öar som berörs och drabbas. Problemen med skarven är väldigt lokal i förhållande till hela skärgården. Detta borde avspeglas i förvaltningsplanen – hur man lokalt ska hantera skarvproblematiken.

Oetisk dödande

Länsförbundet tycker det är beklagligt att Länsstyrelsen verkar ha ändrat sig i frågan vad gäller olika typer av äggbehandling, från att ha varit emot det till att nu öppna för denna metod. Länsstyrelsen avslog 2018 och 2019 ansökningar om äggprickning/oljering. Sökanden överklagade då till förvaltningsrätten och förlorade och därmed vann Länsstyrelsens beslut att inte tillåta äggprickning, laga kraft. Mot bakgrund av ovanstående är det märkligt att

Länsstyrelsen vill utreda dessa metoder som de tidigare har avslagit. Om oljering eller äggprickning ändå kommer att genomföras ska det ske på ett etiskt vis så att det inte skapar onödigt lidande. I förvaltningsplanen skriver Länsstyrelsen att utförandet ska ske av en oberoende part men inte vem den oberoende parten är.

Provfiskeområden

Länsförbundet tycker att det är en ovetenskaplig utgångspunkt att föreslå ett nytt provfiskeområde som ligger nära kända skarvkolonier. Mer logiskt hade det varit att välja, dels några slumpvis utvalda områden och dels områden utifrån vilka områden som är viktiga för de olika fiskbestånden. Länsförbundet befärar att det kommer att bli svårt att i framtida uppföljningar veta om det sker en ökning av fisk, om det beror på skarven eller har helt andra orsaker.

Förvaltningsplanen saknar viktiga aspekter

Länsförbundet tycker att många aspekter saknas i förvaltningsplanen. I förordet till förvaltningsplanen skriver Länsstyrelsen att Naturvårdsverket bl a rekommenderar att förvaltningsplanen gör en kartläggning av känsliga områden och sårbara fiskepopulationer. Någon sådan kartläggning finns inte i förvaltningsplanen.

Under rubriken 5. *Åtgärder för att nå målen* under *Åtgärder som Länsstyrelsen ska genomföra* skriver Länsstyrelsen "Rekommenderade åtgärder till berörda aktörer". Länsstyrelsen borde här eller på något annat ställe i förvaltningsplanen skriva vilka de berörda aktörerna är.

Under 12. *Förslag till förvaltningsåtgärder* skriver Länsstyrelsen "Enligt Länsstyrelsens beräkningar skulle en halverad skarvpopulation konsumera 20 % av den skattade produktionen av abborre i Stockholms skärgård. Det motsvarar det predationstryck som fiskbestånd med låg kompensatorisk tillväxtförmåga har visat sig tåla." Källa till detta och den beräkningen saknas i referenslistan.

Skarvens negativa effekter överdrivs

Hela förvaltningsplanen genomsyras av inställningen att skarven är ett problem i första hand för fisket men även att den orsakar andra problem som att blåstången minskar vid kolonierna. Självklart ger stora fågelkolonier upphov till en lokal miljöpåverkan men den är just lokal och i ett större perspektiv oväsentlig för skärgården och Östersjön.

Mest anmärkningsvärt i förvaltningsplanen är påståendet att skarvens påverkan på skogsproduktionen ska minska. Det finns ingen referens till hur mycket skada skarven skulle orsaka på skogsproduktionen. Det enda som sedan nämns i förvaltningsplanen är att skarvarna plockar kvistar från hängbjörkar och att "*fristående, vidkroniga hängbjörkar kan bli kraftigt utglesade eller rent av dö*". Vilken påverkan på skogsproduktionen detta skulle ha är höljt i dunkel.

Skarvens positiva effekter på biologisk mångfald

Vad gäller skarvens påverkan på andra arter skriver Länsstyrelsen bara de negativa aspekter som skarven för med sig och inte de positiva. Länsstyrelsen borde ha tagit upp att skarven också ger skydd åt många fåglar som väljer att häcka på samma öar som skarven. Det gäller inte bara sjöfåglar utan även andra fåglar. Skarven är även viktig för havsörn, både som bytesdjur men också att havsörnen tar av överbliven fisk i skarvkolonierna. När skarvarna lämnar en ö ändras den biologiska mångfalden men den försvinner inte. Skarven skapar död ved vilket är en bristvara i landskapet idag. Inte minst blir det mer grov död ved när boträden har dött. Detta borde gynna många organismer som är beroende av död ved, inte minst grov död ved vilket det är störst brist av. T.ex. borde vedlevande skalbaggar gynnas. Detta är något som borde undersökas för att få en mer heltäckande bild av skarvens påverkan på miljön. Att Länsstyrelsen som enda exempel tar upp att skarvar kan tränga undan hägrar och ta över hägerkolonier är symptomatiskt för hela förvaltningsplanen, allt som eventuellt kan vara negativt med skarven tas upp medan de positiva effekterna av skarven på den biologiska mångfalden inte berörs alls. Vi vill återigen lyfta fram Gundela Kulbs avhandling *The impact of cormorant nesting colonies on plants and arthropods*.

Konsekvenser av förvaltningsplanen

Länsförbundet efterlyser även en konsekvensanalys av en det föreslagna massdödandet av skarv. Vad händer med ekosystemet och den biologiska mångfalden lokalt och regionalt när en toppredator försvinner? Över lag saknas det biologiska och ekologiska perspektivet i hela förvaltningsplanen.

Länsstyrelsen skriver under 5. *Åtgärder för att nå målen* under *Åtgärder som Länsstyrelsen ska genomföra* ”Utreda möjligheten till användning av andra metoder än jakt med skjutvapen.”. Länsförbundet tycker att det vore självklart att även konsekvenserna av detta ska utredas. Eftersom många andra fågelarter också häckar i skarvkolonierna kommer olika åtgärder mot skarven också att påverka dessa fåglar.

Användningen av blyhagel

Länsförbundet ser en allvarlig risk för att bly kommer att spridas i naturen om skarvar får skjutas med blyhagel. Eftersom fåglarna rör sig snabbt är det lätt att missa målet och skarven blir skadeskjuten och i värsta fall dör och sprider blyhaglet i naturen.

2019 års beräkning

Länsförbundet förmodar att 2019 års beräkningsresultat kommer att stå med i den slutgiltiga versionen av förvaltningsplanen.

Övrigt

Utsättning av öring och gös skulle kunna ske när det är mörkt för att minska risken för att skarven äter småfiskarna precis när de har satts ut.

Språkliga kommentarer

Sidnumrering bör infogas.

Under 1. Inledning, sista meningen under rubriken borde ”och organisationer” läggas till i meningen efter medborgare i meningen ”Förvaltningsplanen riktar sig till enskilda medborgare...”.

Under 4. Mål för skarvförvaltningen i Stockholms län – Där borde rimligtvis även målet om att minska antalet skarvbon till 3 000 st till 2030 stå.

I rubriken på 7. Skarvens påverkan, saknas ett ”t” i rubriken ”Skarvens påverkan på fiske” så att det blir ”fisket”.

Beatrice Sundberg

Ordförande

Naturskyddsföreningen Stockholms län

beatrice.sundberg@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen Stockholms län

Lillåvägen 44

128 45 Bagarmossen